



Dannebrogsviden om Danskernes forhold til Dannebrog

Af Søren Cruys-Bagger fra Nationalt videncenter om Dannebrog.
Flagkonsulent i Danmarks-Samfundet. Udarbejdet september 2018.

En stor dansk undersøgelse – fra juni 2018 – viser at danskerne ikke anvender Dannebrog så meget, som vi gjorde tidligere. Dannebrog betragtes i mindre grad end tidligere som et positivt symbol. Undersøgelsen er blevet sammenlignet med en tilsvarende dansk undersøgelse foretaget i 2012. Denne artikel handler om danskernes forhold til Dannebrog i 2018.

Om undersøgelsen

Danskerens tilslutning til at anvende Dannebrog, er stadig meget stor, men efter undersøgelsens resultater tilsyneladende faldende i løbet af en 6 års periode.

Undersøgelsen bygger på 3656 besvarelser fra personer på 15 år og derover. Svarene er indsamlet mellem 20. april og 4. maj 2018. Undersøgelsen er offentliggjort i juni 2018 af Grænseforeningen.

Af undersøgelsen fremgår det, at vi danskere generelt er knapt så ivrige efter at bruge Dannebrog som vi var tidligere.

Dannebrog i lagkagen

Det er nemlig kun 76 procent af danskerne, der bruger Dannebrog i private sammenhænge i form af små dannebrogflag i lagkager og flag på juletræet. I en lignende undersøgelse fra 2012, som Epinion foretog, lå tallet helt oppe på 90 procent. Ligeledes er antallet af danskere, der bruger Dannebrog ved festlige lejligheder faldet markant. Mens det i 2012 var helt oppe på 78 procent, er vi nu nede på 60 procent.

Undersøgelsen peger iøjefaldende på, at det ser ud til, at brugen af Dannebrog generelt er faldet. I 2018 svare 9 procent, at de slet ikke bruger Dannebrog. I 2012 var det tal nede på 4 procent. En stigning på 5 procent af dem som slet ikke anvender nationalsymbolet på kun 6 år.

Er Dannebrog et positivt symbol?

I undersøgelsen er der også blevet spurgt om Dannebrog anses for at være et positivt symbol. Både i 2018 og i 2012 svarede 2 procent, at de er uenige. Men derimod er antallet af besvarelser, der er enige, faldet. I 2018 svarer 87 procent, at Dannebrog er et positivt symbol. I 2012 var det 93 procent.

Graver vi et par spadestik dybere i undersøgelsen, bliver det meget tydeligt, at flere borgere i de ældre årgange er enige i, at Dannebrog opfattes at være et positivt symbol. Der skal dog også bemærkes, at forskellen mellem aldersgrupperne primært findes i besvarelsen "ved ikke" og "hverken/eller". Kun 1 procent af de unge er uenig i, at Dannebrog er et positivt symbol.

Samtidig fremgår det af undersøgelsen, at der er mindre regionale forskelle på, hvorvidt danskerne opfatter Dannebrog som et positivt symbol. Størst er andelen i Nordjylland på 93 procent, mens andelen er mindst i Hovedstaden som er på 84 procent der opfatter Dannebrog positivt.

Undersøgelsen er et synligt udtryk for en tendens til, at færre danskere bruger Dannebrog end tidligere. Det er en bekymrende tendens, som vi skal være opmærksomme på. Man skal dog stadig hæfte sig ved, at der overordnet set, er tale om, at danskerne anser Dannebrog for at være et positivt og samlende symbol.

Når Dannebrog som flag stadig vil ses som et positivt symbol, kan det forstås ind i en grundfortælling om Danmark som et fredeligt og roligt land. Men danskerens forståelse af den danske stat og den danske nation som én og samme ting, er måske ved at vige for en mere sammensat og reflekteret forestilling om danskhed. En sådan anderledes forestilling vil også påvirke forholdet til Dannebrogflaget.

Flaget fra himlen

Dannebrog betyder "Danernes fane". Det er verdens ældste nationsflag. Ifølge fortællingen faldt Dannebrog ned fra himlen 15. juni 1219 i forbindelse med slaget ved Lyndanisse i Estland, hvor kong Valdemar Sejr var på korstog. Da danskerne var allermest pressede, rakte ærkebiskop Anders Sunesen hænderne i bøn mod himlen. Det røde flag med det hvide kors i midten dalede ned og gav danskerne sejren.

Det er nok en myte, men fortællingen rummer den historiske sandhed, at Dannebrog er opstået som fane i forbindelse med de danske korstog i østersøområdet i 1100 -1200-tallet. Det hvide kors på den røde bund er faktisk identisk med det mærke som Johanniterordenen brugte som korsriddere i forbindelse med korstogene.

Brug flaget

Det er foruroligende, hvis det betyder, at der er færre, som bruger Dannebrog, og ikke kun, men også hejst i sin flagstang. Flaget samler os, og det er en tradition, som er ganske enestående for den danske befolkning. Vi skal værne om denne unikke tradition, fordi ved at anvende flaget, er det en meget synlig måde, at markere vort fællesskab på.

Men at hejse Dannebrog i anledning af en fest eller anvende Dannebrogflag i lagkagen, er slet ikke så gammel en tradition, som mange måske kunne tro. I forbindelse med Treårskrigen (fra 1848 til 1851), begyndte den danske befolkning at bruge flaget mere aktivt og synligt på trods af et forbud. Dannebrog blev anvendt i alle mulige nationale og private sammenhænge. Indtil da var det strengt forbudt som almindelig borger, at bruge 'kongens og statsmagtens' flag. Dette forbud, mod at bruge flaget i private sammenhænge, blev ophævet i august 1854. Herefter begyndte de mange traditioner med at anvende Dannebrog i forskellige sammenhænge, som vi kender dem i dag, for alvor at blive anvendt.

At Dannebrog nu er blevet et mere omstridt symbol, undrer ikke Christian Albrekt Larsen, der er professor i statskundskab ved Aalborg Universitet.

"Der er helt klart sket et skred i den konsensus, der tidligere har været i befolkningen om flaget som et ubetinget neutralt og positivt symbol. Hvor det før nærmest udelukkende har haft en samlende dimension, så har det nu fået en mere nationalkonservativ dimension," forklarer han til Kristeligt Dagblad 14. juni 2018.

